

Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – analiza

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: tłum. własne, dostępny w internecie: ethnicity-facts-figures.service.gov.uk [dostęp 1.12.2019 r.].

- Źródło: *Języki regionalne i mniejszościowe Wielkiej Brytanii*, dostępny w internecie: senat.gov.pl [dostęp 31.08.2020 r.].
- Źródło: Krzysztof Zuba, *Brexit: przyczyny oraz potencjalne konsekwencje wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej*, „Studia Politologiczne” 2017, nr 45, s. 294.
- Źródło: Dariusz Grzybek, *Współczesne rozumienie asymilacji migrantów w społeczeństwie amerykańskim*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ” 2013, nr 6 (1), s. 59–60.
- Źródło: Aleksandra Winiarska, *Przykłady partycypacji migrantów w miastach wielokulturowych*, dostępny w internecie: partycypacjaobywatelska.pl [dostęp 15.12.2021 r.].
- Źródło: *Demography of United Kingdom*, dostępny w internecie: [wikipedia.org](https://en.wikipedia.org/wiki/Demography_of_the_United_Kingdom) [dostęp 1.04.2020 r.].
- Źródło: Tomasz Wicherkiewicz, *Ginące języki, etniczność, tożsamość i polityka*, dostępny w internecie: pl.languagesindanger.eu [dostęp 31.08.2020 r.].
- Źródło: Grzegorz Pawlikowski, *System ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Europie*, „Polityka i Społeczeństwo”, nr 8/2011.

Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – analiza

Źródło: Ramaz Bluashvili, domena publiczna.

Prawa mniejszości narodowych należą do kategorii praw człowieka. Ich przestrzeganie oznacza konieczność zapewnienia każdej grupie narodowościowej prawa do utrzymania własnej odrębności – kulturowej, językowej czy religijnej. Wiąże się to z zakazem dyskryminacji osób ze względu na ich przynależność narodową lub etniczną, a także brakiem polityki asymilacyjnej w odniesieniu do takich grup. Prawa mniejszości odgrywają szczególną rolę w Europie. Takie organizacje, jak Rada Europy, Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie czy Unia Europejska, poświęcają im dużo uwagi. W tym e-materiale zapoznamy się ze stanem przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, jakie obowiązki nakłada na swoje państwo Wielka Brytania w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych.

- Ocenisz stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii.
- Scharakteryzujesz problemy, z jakimi borykają się przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii.

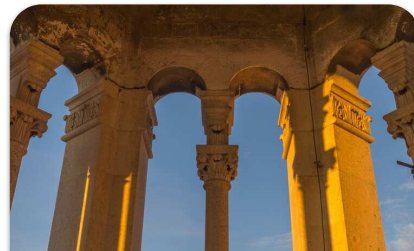
Dla zainteresowanych

**Duże mniejszości
narodowe w wybranych
państwach świata**

**Mniejszości narodowe –
przykłady łamania praw
mniejszości na świecie**

**Stan przestrzegania
praw mniejszości
narodowych
i etnicznych
w wybranym państwie
europejskim – raport**

**Konflikty etniczne na
obszarze państw
członkowskich Unii
Europejskiej**

Przeczytaj

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej jest **państwem czterech narodów**. Choć najliczniejszym i dominującym z nich są Anglicy (stanowią większość obywateli kraju), a duża część mieszkańców określa się mianem Brytyjczyków, na wyspach brytyjskich żyją również społeczności, które mają charakter mniejszości narodowych – są to Szkoci, Walijczycy oraz Irlandczycy.

Państwo brytyjskie istnieje od 1707 r. (Akt o Unii doprowadził wówczas do zjednoczenia Anglii i Szkocji, zaś w roku 1800 państwo to powiększyło się o Irlandię). Grupy mniejszościowe zachowały jednak swoją odrębność kulturową (w znacznie mniejszym stopniu – językową). W 1998 r. władze brytyjskie przeprowadziły reformę ustrojową państwa, określaną mianem **dewolucji**. Walia oraz Szkocja uzyskały wówczas swoje autonomiczne organy (przede wszystkim parlamenty), które mogły odtąd decydować na szczeblu regionalnym o takich kwestiach, jak edukacja, kultura czy ochrona zdrowia. W Irlandii Północnej z kolei zostało zawarte w 1998 r. Porozumienie Wielkopiątkowe. Zakończyło ono trwający od kilku dekad konflikt między miejscowymi Brytyjczykami a Irlandczykami. Jednym z jego rozstrzygnięć było ustanowienie autonomicznego Zgromadzenia – organu ustawodawczego, który uzyskał prawo decydowania o wewnętrznej polityce Irlandii Północnej, z uwzględnieniem interesów obu zwaśnionych stron.

Mural propagujący pokój oraz poszanowanie praw dwóch grup religijnych i narodowościowych w Belfaście w Wielkiej Brytanii. Jakiej narodowości i religii są walczące ze sobą od lat grupy?

Źródło: domena publiczna.

Różnorodność etniczna i religijna Wielkiej Brytanii jest również skutkiem **kolonialnej przeszłości** tego państwa. Imperium brytyjskie rozciągało się na rozległych obszarach Azji, Afryki i Bliskiego Wschodu, Australii i Ameryki Północnej. Jego stopniowemu rozpadowi towarzyszyły **migracje** miejscowej ludności do metropolii.

Mniejszości w Wielkiej Brytanii

Dziś Wielka Brytania jest prawdziwą mozaiką różnorodnych grup narodowych i etnicznych. Należą do nich osoby mieszkające tu od kilku pokoleń, a pochodzące z byłych kolonii, jak np. Hindusi czy Pakistańczycy. Są również potomkowie imigrantów, którzy przybyli z krajów Azji, Afryki czy z Karaibów w poszukiwaniu pracy czy wykształcenia (np. duża grupa Chińczyków). Kolejną grupę tworzą oficjalnie uznane mniejszości

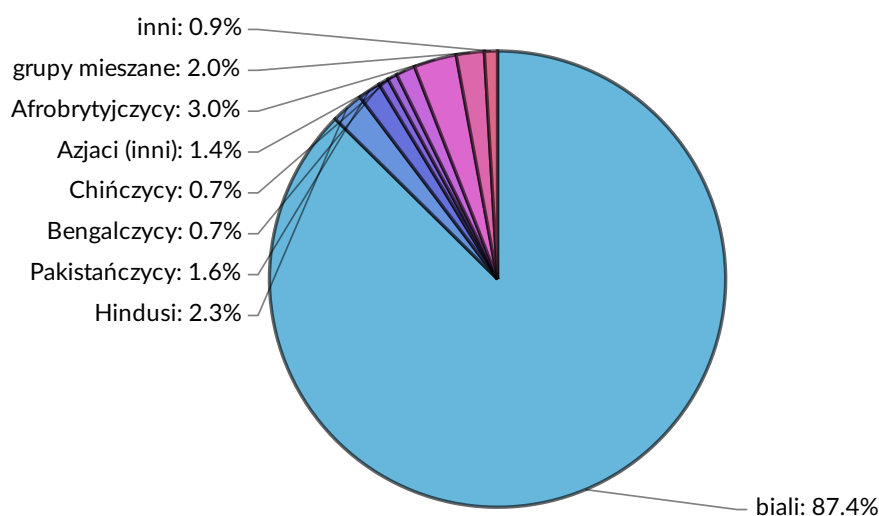
Jedna z ulic w mieście York w północnej Anglii otrzymała nazwę na cześć unii między państwami i narodami. Czy wiesz, między jakimi?

narodowe, a wśród nich Szkoci, Walijczycy oraz Irlandczycy.

Źródło: domena publiczna.

Po upadku imperium kolonialnego Wielka Brytania zmieniła się i poczyniła znaczne postępy w promowaniu wielokulturowego społeczeństwa. Mniejszości narodowe i etniczne w tym kraju pozostają jednak w nieproporcjonalnym stopniu dotknięte ubóstwem, rasizmem i wykluczeniem społecznym. Podkreślają to zgodnie raporty m.in. Komisji Równości i Praw Człowieka.

Grupy etniczne w Wielkiej Brytanii

Oprac. na podst. *Grupy etniczne w Wielkiej Brytanii*, Spis Powszechny 2011 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Normy międzynarodowe określające prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii

Wielka Brytania zobowiązana jest do przestrzegania zasad i ustaleń przyjętych w ramach międzynarodowej ochrony praw człowieka. Jako członek Rady Europy musi także respektować normy prawa europejskiego w tym zakresie.

Deklaracja Organizacji Narodów Zjednoczonych

W 1992 r. ONZ przyjęła deklarację, w której znalazł się cały katalog praw przysługujących przedstawicielom mniejszości narodowych, a wśród nich prawo do

zachowania odrębnej kultury, własnych praktyk religijnych, swobodnego posługiwania się swoim językiem, zakładania stowarzyszeń czy kontaktowania się z innymi członkami grupy, również tymi spoza granic danego państwa.

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWLLLLANTYSILIOGOGOGOCH

ST MARYS CHURCH IN THE HOLLOW OF THE WHITE HAZEL NEAR TO THE RAPID WHIRLPOOL OF LLANTYSILIO OF THE RED CAVE

Nazwa miejscowości w języku walijskim wraz z angielskim tłumaczeniem

Źródło: domena publiczna.

Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych

Konwencja ta została sporządzona 1 lutego 1995 r. w Strasburgu, a ratyfikowana przez Wielką Brytanię 15 stycznia 1998 r. Rząd brytyjski uznał [narody](#) szkocki, walijski, irlandzki i kornwalijski za mniejszości narodowe, których członkom na mocy tej konwencji przysługują następujące prawa:

- swoboda decyzji o traktowaniu ich jako osoby należące bądź nienależące do mniejszości (art. 3.1);
- równość wobec prawa oraz jednakowa ochrona prawa i zakaz dyskryminacji (art. 4.1);
- uzewnętrznianie własnej religii lub przekonań, w tym wolność zakładania instytucji, organizacji i stowarzyszeń religijnych (art. 8);
- wolność wyrażania opinii i dostęp do środków masowego przekazu (art. 9);
- swobodne używanie języka mniejszości zarówno prywatnie, jak i publicznie (art. 10);
- używanie własnych nazwisk i imion w języku mniejszości oraz ich oficjalne uznanie (art. 11.1);

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Logo parlamentu walijskiego z podpisem
w językach walijskim i angielskim

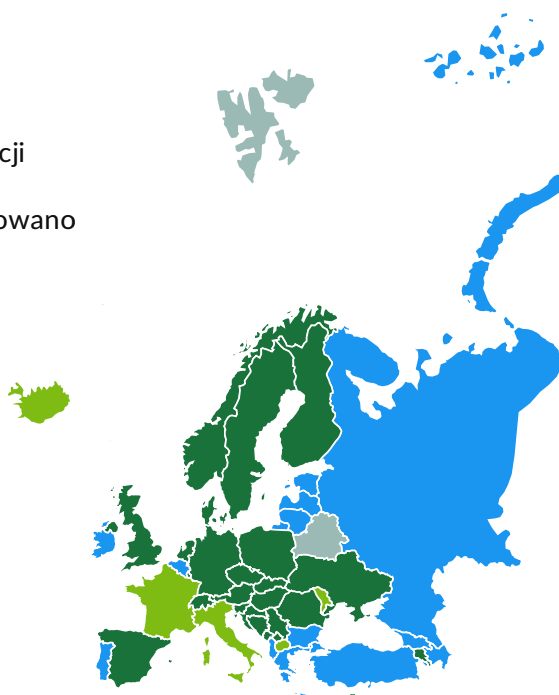
Źródło: domena publiczna.

- zakładanie i prowadzenie własnych, prywatnych instytucji oświatowych i szkoleniowych (art. 13.1);
- nauka własnego języka mniejszości (art. 14.1);
- uczestnictwo w życiu kulturalnym, społecznym i gospodarczym oraz współdecydowanie w sprawach publicznych (art. 15);
- zakaz relokacji (art. 16).

Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych (1992 r.)

Legenda

- ratyfikowano konwencję
- nie ratyfikowano konwencji
- podpisano, ale nie ratyfikowano
- poza Radą Europy

Kolorem ciemnozielonym zaznaczono kraje, które ratyfikowały konwencję.

Oprac. na podst.: *European Charter for Regional or Minority Languages*, wikipedia.org [online, dostęp: 30.04.2020].

Konwencja ta uznaje języki regionalne i mniejszościowe za wyraz bogactwa kulturowego, postuluje ich promowanie i ochronę oraz ułatwianie ich stosowania w życiu publicznym. Państwa ratyfikujące

zobowiązały się do zapewnienia odpowiednich środków do nauczania języków regionalnych i mniejszościowych oraz badań nad nimi. Karta została ratyfikowana przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii w 2001 r. i rozszerzona o terytorium wyspy Man w roku 2003. Na jej mocy za języki mniejszości narodowych i etnicznych, którym przysługują szczególne prawa, uznano:

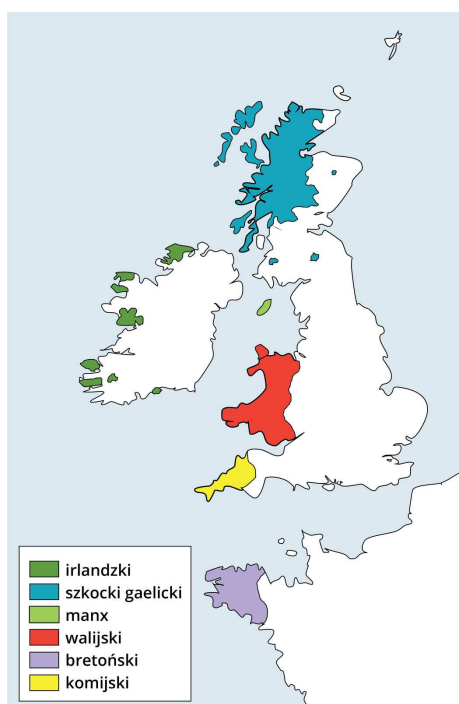
- irlandzki;
- szkocki (*lowland scots*);
- kornwalijski;
- ulsterski;
- szkocki gaelicki (galijski);
- walijski;
- *manx* gaelicki (galijski).

The Scottish Government

Riaghaltas na h-Alba

Logo parlamentu Szkocji z podpisem w językach angielskim oraz szkockim
Źródło: domena publiczna.

Słownik

akulturacja

przyjmowanie przez jednostkę wzorców kulturowych z otaczającej ją kultury innej niż własna

asymilacja

przystosowanie się do życia w obcej grupie przez przejęcie i przyswojenie jej kultury

dewolucja

szczególny rodzaj decentralizacji, polegający na przekazaniu organowi pochodzącemu z wyborów na danym obszarze kraju funkcji wykonawczych, dotąd wykonywanych przez ministrów i Parlament Zjednoczonego Królestwa (np. Parlamentowi Szkocji w Edynburgu); władza jest jednak przeniesiona (devolved), a nie oddana, a władzę suwerenną dalej zachowuje Parlament Westminster

integracja społeczna

działania na rzecz poprawy ważnych aspektów życia społecznego osób należących do mniejszości, w szczególności warunków bytowych oraz dostępu do systemu oświaty, rynku pracy, systemu zabezpieczenia społecznego, a także opieki zdrowotnej²

mniejszości

grupy ludności osiadłe w danym państwie i najczęściej posiadające jego obywatelstwo, różniące się od pozostałej ludności cechami antropologicznymi, pochodzeniem etnicznym, językiem, kulturą, religią itd., mające poczucie własnej odrębności (świadomość narodowa) i własne interesy polityczne, społeczne i kulturalne²

naród

ogół mieszkańców pewnego terytorium mówiących jednym językiem, związanych wspólną przeszłością oraz kulturą, mających wspólne interesy polityczne i gospodarcze

tożsamość narodowa

zbiór przekonań, postaw i emocji, który zostaje ukształtowany w związku z poczuciem więzi z narodem opartej na wspólnocie, pochodzeniu i wspólnocie ziemi

ulsterski

dialekt języka szkockiego (*lowland scots*) używany przez potomków szkockich osadników w Irlandii Północnej

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią audiobooka i wykonaj ćwiczenie.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PB3U9hyxU>

Prawa w brytyjskim tyglu

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej jest uznawane za jeden z najbardziej zróżnicowanych krajów świata. Zamieszkują je zarówno narody o długiej historii własnej państwowości, tak jak Szkoci, przybysze z dawnych kolonii imperium – Pakistańczycy i Hindusi, oraz migranci zarobkowi przybyli po rozszerzeniu Unii Europejskiej, z których najliczniejszą grupę stanowią Polacy. Szacunek dla tej różnorodności jest powszechny.

Równe traktowanie to jedna z podstawowych wartości w angielskim prawie, o czym świadczą przepisy zakazujące większości rodzajów dyskryminacji, wprowadzone pod koniec XX wieku. W 2007 roku powstał w Wielkiej Brytanii specjalny urząd ministerialny do spraw równouprawnienia – Secretary of State for Equalities.

Język pod ochroną

Walijska ustawa językowa z 1993 roku jest aktem parlamentu brytyjskiego, który w Walii stawia język walijski na równi z językiem angielskim. Ustawa zobowiązuje wszystkie organizacje sektora publicznego świadczące usługi dla ludności do równego traktowania obu języków. Na podstawie ustawy utworzono radę do spraw języka walijskiego, której zadaniem jest jego promocja. Użytkownikom języka walijskiego przyznano prawo do posługiwania się nim w postępowaniu sądowym.

Szkocka ustawa językowa z 2005 roku to pierwszy akt prawny, który przyznaje prawa użytkownikom języka szkockiego. Zachęca do jego używania, ułatwiania dostępu do języka i kultury szkockiej oraz wspierania rozwoju edukacji po szkocku, w tym szkolnictwa średniego. Ustawa zakłada zwiększenie nakładów na media

emitujące programy w języku szkockim oraz promocję używania tego języka w miejscu pracy.

Równe traktowanie

Equality Act, czyli ustawę o równym traktowaniu, uchwalono w 2010 roku. Jest pierwszym w Wielkiej Brytanii dokumentem prawnym regulującym wszystkie, dotychczas rozproszone w różnych zapisach, kwestie dotyczące przeciwdziałaniu dyskryminacji. Określono w nim dziewięć „cech chronionych” oraz siedem rodzajów dyskryminacji zakazanych ustawą. Wymieniono między innymi takie cechy jak rasa, religia i przekonania, w odniesieniu do których zabroniona jest dyskryminacja bezpośrednia (artykuł 13) i pośrednia (artykuł 18). Ponadto instytucje państwowe mają obowiązek dostosowania się do świadczenia usług w zróżnicowanym narodowo i etnicznie państwie (artykuł 19). Ustawa zakazuje dyskryminacji, nękania i osądzania ze względu na pochodzenie narodowe i etniczne. Władze zobowiązane są do wspierania równego traktowania wszystkich mieszkańców Wysp.

Dewolucja

Ustrój Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej podlegał w ostatnich dekadach bardzo gruntownym reformom, określanym jako dewolucja. Przy zachowaniu unitaryzmu państwa poszczególne jego regiony otrzymały różną autonomię terytorialną. Autonomię dla Szkocji i Walii obiecał Tony Blair w kampanii wyborczej w 1997 roku, którą po wygranych wyborach zaczął wprowadzać pomimo sprzeciwu ze strony konserwatystów i części laburzystów. We wrześniu 1997 roku odbyło się w Szkocji i Walii referendum w sprawie autonomii, w którym większość mieszkańców opowiedziała się za utworzeniem lokalnych parlamentów. Pierwsze posiedzenie szkockiego parlamentu odbyło się 12 maja 1999 roku. Instytucja ta została reaktywowana po prawie trzech stuleciach. Natomiast ustawa Government of Wales Act z 2006 roku znacząco rozbudowała kompetencje ustawodawcze walijskiego zgromadzenia.

Nieco inaczej wyglądała sytuacja w Irlandii Północnej, która cieszyła się autonomią od 1920 roku. Wówczas ustanowiono parlament irlandzki – Stormont, działający do roku 1972. Później Irlandia znalazła się znów pod bezpośrednim wpływem rządu brytyjskiego. Taki stan utrzymywał się aż do porozumień wielkopiątkowych z roku 1998 i ustawy Northern Ireland Act, kiedy to Ulster otrzymał ponownie prawa

autonomiczne. Zakres kompetencji przyznanych wtedy Irlandii był zbliżony do pozycji szkockiej, głównie za sprawą częściowych uprawnień ustawodawczych.

Parlamentom nadano kompetencje autonomiczne w trzech kategoriach: wykonawczej, ustawodawczej (we wszystkich sprawach, które nie są zarezerwowane dla parlamentu brytyjskiego) i administracyjnej (prawo wykonywania ustaw przez ministerstwa w Szkocji, Walii i Irlandii Północnej oraz przez władze Londynu). Parlament brytyjski zachował prawo do zmiany zakresu uprawnień parlamentów – może je rozszerzyć lub zawęzić.

Dewolucja brytyjska charakteryzuje się jednak asymetrią, bo nie objęła całego terytorium królestwa. Poza nią pozostaje Anglia.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Opisz, czym różnią się prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii od praw zagwarantowanych mniejszościom w Polsce na mocy ustawy o mniejszościach etnicznych i języku regionalnym.

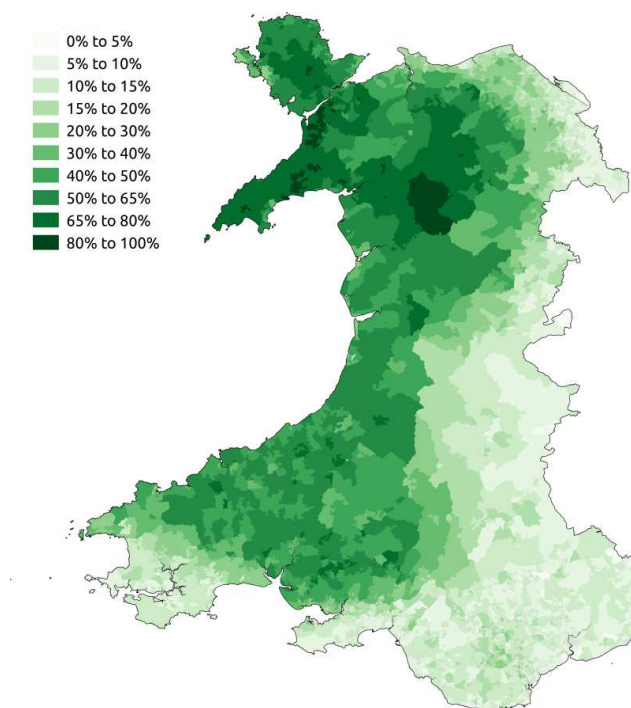
Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenie.

Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. dotyczące osób, które twierdziły, że potrafią mówić w języku walijskim

Źródło: SkateTier, licencja: CC BY-SA 3.0.

Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy wskaż poprawne stwierdzenia.

☐

Walia ma autonomiczny organ przedstawicielski.

☐

Większość mieszkańców Walii nie posługuje się językiem walijskim.

☐

Język walijski jest dialektem języka angielskiego.

Ćwiczenie 2

Zapoznaj się z danymi w tabeli i wykonaj polecenie.

grupa etniczna	liczba osób w 2001	% osób w 2001	liczba osób w 2011	% osób w 2011	procentowy wzrost 2001 – 2011
Biali	54153898	92,12	55073552	87,17	1,70
Hindusi	1053411	1,79	1451862	2,30	37,82
Pakistańczycy	747285	1,27	1174983	1,86	57,09
Bengalczycy	283063	0,48	451529	0,71	59,51
Azjaci (inni)	247664	0,42	861815	1,36	247,98
Afrobrytyjczycy	1148738	1,95	1904684	3,01	65,80
Grupy mieszane	677117	1,15	1250229	1,98	84,64
Inni	230615	0,39	580374	0,92	235,90
Razem	58789194	100,00	63182178	100,00	7,47

Źródło: *Demography of United Kingdom*, dostępny w internecie: wikipedia.org [dostęp 1.04.2020 r.].

Na podstawie powyższej tabeli, prezentującej dane ze spisu powszechnego z roku 2001 i 2011, zaznacz stwierdzenia prawdziwe i fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Największy procentowy wzrost odnotowała grupa osób pochodzenia azjatyckiego.	☐	☐
Żadna z grup etnicznych nie zmalała w stosunku do roku 2001.	☐	☐
Nie obniżył się udział procentowy żadnej z grup etnicznych w stosunku do całości populacji.	☐	☐
Grupa etniczna o najwyższym wzroście liczebności to Pakistańczycy.	☐	☐

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” W 2018 roku stopa bezrobocia w Wielkiej Brytanii była znacznie wyższa wśród przedstawicieli mniejszości etnicznych (12,9%) niż Anglików czy Irlandczyków (6,3%). Znacznie mniej osób należących do mniejszości etnicznych (8,8%) pracowało jako menedżerowie, dyrektorzy i wyżsi urzędnicy w porównaniu z białymi (10,7%). W przypadku osób pochodzenia afrykańskiego lub karaibskiego odsetek wynosił tylko 5,7%, a wśród osób o mieszanym pochodzeniu etnicznym – 7,2%

Źródło: tłum. własne, dostępny w internecie: ethnicity-facts-figures.service.gov.uk [dostęp 1.12.2019 r.].

Zaznacz nazwę aktu prawnego, który odnosi się do zjawiska opisanego w tekście.

- ☐ Ustawa o równym traktowaniu
- ☐ Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych
- ☐ Szkocka ustawa językowa
- ☐ Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj polecenie.

Źródło I

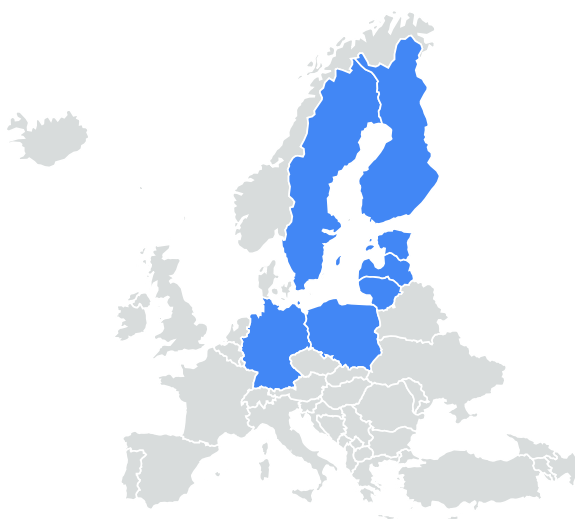
” Grzegorz Pawlikowski

System ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Europie

Niezależnie od działań Rady Europy, UE i OBWE na rzecz ochrony praw mniejszości istotnym osiągnięciem w wymiarze regionalnym stały się dokumenty Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (ISE) i Rady Państw Morza Bałtyckiego (RPMB). (...) RPMB w 1994 r. powołała Komisarza Rady ds. Mniejszości Rosyjskiej w Krajach Nadbałtyckich.

Źródło: Grzegorz Pawlikowski, *System ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Europie*, „Polityka i Społeczeństwo”, nr 8/2011.

Źródło II

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Podaj nazwy państw, w których działa komisarz opisany w tekście. Wypisz poniżej ich nazwy oraz numery, którymi zaznaczono je na mapie.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” *Języki regionalne i mniejszościowe Wielkiej Brytanii*

Zasadnicze zmiany w polityce brytyjskiej w odniesieniu do części składowych Zjednoczonego Królestwa nastąpiły wraz z objęciem rządów przez New Labour (...) w 1997 roku i rozpoczęciem polityki dewolucji.

Źródło: *Języki regionalne i mniejszościowe Wielkiej Brytanii*, dostępny w internecie: senat.gov.pl [dostęp 31.08.2020 r.].

Zaznacz nazwisko polityka, który sprawował funkcję premiera, kiedy rozpoczęła się polityka dewolucji.

☐ Harold Wilson

☐ Jeremy Corbyn

☐ Tony Blair

☐ Winston Churchill

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Tomasz Wicherkiewicz

Ginące języki, etniczność, tożsamość i polityka

Etniczność – to pojęcie oznaczające subiektywne poczucie wspólnoty, czyli zbieżnej tożsamości, opartej na wspólnym pochodzeniu i wynikającym z tego odczuciu grupowej solidarności, aczkolwiek bardzo często postrzegane przez część członków tych wspólnot jako kryterium obiektywne.

Źródło: Tomasz Wicherkiewicz, *Ginące języki, etniczność, tożsamość i polityka*, dostępny w internecie: pl.languagesindanger.eu [dostęp 31.08.2020 r.].

Podaj najważniejszy czynnik decydujący o przynależności etnicznej.

Zapoznaj się z tekstem dotyczącym referendum w sprawie dalszego członkostwa Wielkiej Brytanii w Unii Europejskiej, a następnie wykonaj polecenie.

” Krzysztof Zuba

Brexit: przyczyny oraz potencjalne konsekwencje wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej

W badaniu agencji Ipsos MORI z połowy kwietnia 2016 r. ankietowani wskazali imigrację (można było podać tylko jedną kwestię) jako główną kwestię determinującą ich referendalne decyzje. 27% respondentów wymieniło liczbę przybywających do Wielkiej Brytanii imigrantów, zaś kolejnych 12% – wpływ imigracji na system pomocy społecznej. Również inne wymieniane kwestie (jak choćby zagrożenie dla rynku pracy) pośrednio wiązały się z imigracją. Nie ulega wątpliwości, że kwestia ta w sposób najbardziej istotny zaważyła na negatywnym wyniku referendum. Debata nad imigracją została zdominowana przez argumenty emocjonalne, nierzadko ksenofobiczne, niemające wiele wspólnego z rzeczywistą analizą kosztów i strat. Skuteczności działań rządu w zakresie ograniczenia skali imigracji przeczyła rzeczywistość, co wykorzystywali zwolennicy Brexitu konsekwentnie przedstawiając alternatywę: wyjście z UE pozwoli Wielkiej Brytanii odzyskać kontrolę na jej granicami. W społecznym odbiorze kwestie imigracji zarobkowej z państw UE (w tym przede wszystkim z Europy Środkowo-Wschodniej) mieszały się z kryzysem uchodźczym związanym z wojną w Syrii. Dało to pożywkę dla haseł ksenofobicznych, w których celował zwłaszcza UKIP, ale w bardziej zakamuflowanej formie obecne były w kampanii konserwatywnych „Brexiterów”.

Źródło: Krzysztof Zuba, *Brexit: przyczyny oraz potencjalne konsekwencje wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej*, „Studia Politolologiczne” 2017, nr 45, s. 294.

Podaj wymieniony w tekście czynnik, który stanowi zagrożenie dla praw osób należących do mniejszości narodowych.

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi, a następnie wykonaj polecenie.

Źródło I

” Dariusz Grzybek

Współczesne rozumienie asymilacji migrantów w społeczeństwie amerykańskim

Bardziej wielowymiarowe podejście do problematyki asymilacji przedstawił w 1964 roku Milton Gordon. Jego zasługą jest określenie różnych wymiarów asymilacji, których wyróżnił siedem: kulturową (akulturację), strukturalną, amalgamacyjną, identyfikacyjną, osobowościową, behawioralną i obywatelską. Najważniejsze są dwa pierwsze typy: asymilacja kulturowa i strukturalna. Asymilacja kulturowa prowadzi do pozbycia się przez członków grupy etnicznej elementów własnej kultury i przyjęcia wzorców kultury społeczeństwa przyjmującego, na przykład w zakresie języka, ubioru, okazywania emocji. Asymilacja strukturalna jest partycypacją asymilujących się jednostek w różnych elementach struktury społeczeństwa przyjmującego, na przykład klubach towarzyskich. Asymilacja zawsze zaczyna się od wymiaru kulturowego i na tym wymiarze może się skończyć, ale jeśli wystąpi również wymiar strukturalny, to stopniowo zachodzą będą pozostałe formy asymilacji.

Źródło: Dariusz Grzybek, *Współczesne rozumienie asymilacji migrantów w społeczeństwie amerykańskim*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ” 2013, nr 6 (1), s. 59–60.

Źródło II

” Aleksandra Winiarska

Przykłady partycypacji migrantów w miastach wielokulturowych

Włączanie migrantów w działania partycypacyjne odbywa się również na poziomie tworzenia rozmaitych dokumentów strategicznych – niekoniecznie powiązanych bezpośrednio z wielokulturowością. W Leeds w Wielkiej Brytanii włączono potrzeby mniejszości migranckich i etnicznych (stanowiących ponad 10% populacji miasta) do wypracowywanych strategii rozwoju usług mieszkaniowych. Powołano partnerstwo, w skład którego weszli zarówno publiczni, jak i prywatni właściciele nieruchomości, przedstawiciele organizacji lokatorskich i mieszkaniowych oraz władz lokalnych. W ramach tego partnerstwa zdiagnozowano potrzebę opracowania działań dedykowanych do szczególnych grup beneficjentów. W odpowiedzi na tę diagnozę, oraz w nawiązaniu do Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa Miasta Leeds na lata 2005-2010 (Leeds Housing Strategy of 2005-2010), powstała Strategia Mieszkaniowa oraz Plan Działania dla Mniejszościowych Grup Etnicznych „Black and Minority Ethnic Housing Strategy and Action Plan”. Plan miał na celu poprawę sytuacji tych grup, które zajmują tradycyjnie najuboższe i najbardziej zaniedbane dzielnice miasta. Zgodnie z przyjętymi założeniami, usługi mieszkaniowe (w tym urządzenie mieszkań) miały być projektowane z uwzględnieniem szczególnych potrzeb religijnych i kulturowych różnych grup mieszkańców. Uznano ponadto, że informacja na temat usług mieszkaniowych, działań lokalnych oraz procesów konsultacyjnych powinna być przekazywana w językach zrozumiałych dla migrantów. Zaplanowano również inne działania włączające przedstawicieli mniejszości do społeczności lokalnych.

Źródło: Aleksandra Winiarska, *Przykłady partycypacji migrantów w miastach wielokulturowych*, dostępny w internecie: partycypacjaobywatelska.pl [dostęp 15.12.2021 r.].

Rozstrzygnij, czy opisane w źródle II działania zorientowane na migrantów realizowały politykę asymilacji w wymiarze kulturowym, o której jest mowa w źródle I.

Rozstrzygnięcie: tak ▼

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Wiedza o społeczeństwie 2022

Temat: Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – analiza

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

IV. Prawa człowieka i ich ochrona.

Uczeń:

4) przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach.

Zakres rozszerzony

IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń:

6) analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Rzeczypospolitej Polskiej i w wybranym państwie.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnisz, jakie obowiązki nakłada na swoje państwo Wielka Brytania w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych;
- oceni stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii;
- scharakteryzuje problemy, z jakimi borykają się przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- śniegowa kula;
- gra dydaktyczna.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przed lekcją chętne/wybrane osoby przygotowują prezentację na temat: „Normy międzynarodowe określające prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii”.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w wybranym państwie europejskim – analiza” i celów zajęć.
2. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują odpowiedź na pytania:
 - Czym jest mniejszość narodowa?
 - Czym jest mniejszość etniczna?
 Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstanie ogólnoklasowa odpowiedź.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj” (z wyjątkiem fragmentu dot. przygotowanej przed zajęciami prezentacji) i zapisują na kartkach minimum pięć pytań do tekstu. Wybrana osoba zbiera pytania do urny. Uczniowie dzielą się na 5-osobowe grupy, losują pytania z puli i przygotowują odpowiedzi. Zespół, który jest gotowy, zgłasza się i przedstawia rezultaty swojej pracy. Pozostali uczniowie wraz z nauczycielem weryfikują poprawność.
2. Przedstawienie prezentacji przygotowanej przez uczniów. Po jej zakończeniu reszta klasy może zadawać prelegentom pytania.
3. Praca z audiobookiem. Po wysłuchaniu materiału uczniowie przygotowują się do dyskusji na temat różnic w prawach mniejszości narodowych i etnicznych w Wielkiej Brytanii i w Polsce.
4. Dyskusja. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty i opinie. Następnie wybrane osoby przedstawiają wnioski.
5. Praca w parach – wykonanie ćwiczeń nr 5–8. Następnie uczniowie konsultują swoje rozwiązania z inną parą i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie przebiegu zajęć, wskazanie mocnych i słabych strony pracy uczniów, udzielenie im informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Napisz krótką notatkę, uwzględniając w niej najistotniejsze informacje dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach.

Materiały pomocnicze:

- Grzegorz Pawlikowski, *System ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Europie*, „Polityka i Społeczeństwo”, nr 8/2011.
- Tomasz Wicherkiewicz, *Ginące języki, etniczność, tożsamość i polityka*, pl.languagesindanger.eu.

- Krzysztof Zuba, *Brexit: przyczyny oraz potencjalne konsekwencje wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej*, „Studia Politologiczne” 2017, nr 45.
- Dariusz Grzybek, *Współczesne rozumienie asymilacji migrantów w społeczeństwie amerykańskim*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ” 2013, nr 6 (1).
- Aleksandra Winiarska, *Przykłady partycypacji migrantów w miastach wielokulturowych*, partycypacjaobywatelska.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimedium z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.